

Список використаних джерел

1. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: закон України від 14.10.2014 № 1699-VTL Голос України. 2014. № 206.
2. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VLL. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 2056.
3. Електронний ресурс. URL: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_03_2017/pdf/25.pdf.
4. Електронний ресурс. URL: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_03_2017/pdf/19.pdf.
5. Кузнецов А. Н. Условия возникновения коррупции в государственном аппарате // Государственная служба и общество: сб. тез. итог. науч.-метод. конф. / Северо-запад. акад. гос. службы. СПб., 2000. С. 196-199.
6. Корупція в Україні: причини поширення та механізми протидії / С. В. Дрьомов, Ю. Г. Кальниш, Д. Б. Клименко та ін.; за ред. Ю. Г. Кальниша. Київ: Пріоритети, 2010. 88 с. URL: <http://sd.net.ua/2012/03/08/korupciya-v-ukrayini-vstup.html>.
7. Електронний ресурс. URL: http://univd.edu.ua/general/publishing/konf/31_03_2017/pdf/12.pdf.
8. Україна залишилася в другій сотні індексу сприйняття корупції / Transparency International // Радіо Свобода: офіц. сайт. 25.01.2017. URL: <http://www.radiosvoboda.org/a/news/28256274.html>.

Кирилюк Анатолій Васильович, доцент кафедри кримінології та кримінально - виконавчого права Національної академії внутрішніх справ;

Ісевич Олег Олексійович,

здобувач ступеня вищої освіти магістра Національної академії внутрішніх справ

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В СУДОВІЙ СИСТЕМІ ТА СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

Реалізація заходів відповідного блоку пов'язана з виконанням Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., Стратегії розвитку органів внутрішніх справ. В Антикорупційній стратегії були окреслені окремі заходи, спрямовані на зменшення чинників корупції в діяльності судової системи, органів прокуратури та органів внутрішніх справ. Заходи щодо запобігання корупції в судовій системі, визначені Антикорупційною стратегією, здійснені протягом 2016 р. шляхом законодавчих змін до Конституції та прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Зокрема, було частково обмежено імунітет суддів від затримання та утримання під вартою в разі затримання судді під час або відразу після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину;

вирішено питання врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів (такі повноваження покладені на Раду суддів, якщо порядок не визначено процесуальним законом) та запроваджено дисциплінарну відповідальність за порушення відповідних вимог; усі кандидати на посаду суддів проходять спеціальну перевірку; обов'язковим є подання та оприлюднення суддями та кандидатами на відповідну посаду декларації родинних зв'язків, декларації доброчесності та декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; тестування щодо знань антикорупційного законодавства включено до програм іспитів кандидатів на посаду судді, а також забезпечено вивчення антикорупційного законодавства в рамках програм підготовки Національної школи суддів. Законодавчо змінений механізм призначення та звільнення суддів має принаймні частково зменшити можливість для політичного впливу на суддів.

Однак, судова реформа перебуває лише на початковому етапі і її впровадження займе значний проміжок часу, після чого можна буде робити висновок, чи стали законодавчі новації ефективними у вимірі запобігання корупції в судовій системі. Нині вже є перші ознаки неналежної імплементації конституційних змін. Зокрема, Вища рада правосуддя у публічному зверненні від 17.01.2017, наголосила, що застосування до судді запобіжного заходу у виді утримання під вартою чи домашнього арешту, зокрема і в тих випадках, коли суддю затримано під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, до винесення обвинувального вироку судом без згоди Вищої ради правосуддя є грубим порушенням конституційних гарантій недоторканності судді. Проте варто наголосити, що така позиція Вищої ради правосуддя суперечить ст. 126 Конституції України та меті з якою були внесені зміни до ст. 126 Конституції України.

Сучасні дослідження громадської думки засвідчують, що корупція в цілому є однією з топових проблем в Україні. При цьому головною корупційною проблемою опитані називають політичну корупцію на топ-рівні. Але, попри це, толерантність до корупції зменшується в порівнянні з минулими роками. Натомість кожен третій респондент готовий приєднатися до усвідомленої протидії корупції в Україні.

Саме тому беззаперечним досягненням у реалізації антикорупційної політики в Україні став початок роботи Вищого антикорупційного суду 5 вересня 2019 р., що ознаменувало старт діяльності системи антикорупційних органів у боротьбі з корупцією.

Антикорупційна стратегія також передбачала заходи щодо інших реформ. Були внесені зміни до Конституції України, якими обмежено повноваження прокуратури підтриманням публічного обвинувачення в суді, процесуальним керівництвом у досудових розслідуваннях, представництвом інтересів держави в суді у виключних випадках. Такі зміни відповідають стандартам Ради Європи. Утім, потрібні подальші законодавчі зміни в частині приведення до відповідності з новими нормами Закону України «Про прокуратуру» та Кримінального

процесуального кодексу. Хоча формально визначено достатні гарантії незалежності прокурорів, але фактично досі існує широка практика узгодження дій прокурора із керівництвом, певні обмеження також накладаються наказами Генерального прокурора.

Не стала ефективним підрозділом виявлення та протидії корупції утворена в системі прокуратури Генеральна інспекція. Після формування Державного бюро розслідувань прокуратура втрапить повноваження здійснювати досудові розслідування, що фактично унеможливить розслідування Генеральною інспекцією правопорушень з боку співробітників прокуратури. Не здійснені достатні заходи для запобігання корупції в діяльності органів внутрішніх справ, хоча й було зроблено окремі кроки, спрямовані на реформування поліції, - створення нової патрульної поліції та проведення переатестації, але в цілому залишаються нерозв'язаними більшість проблем. Не забезпечено прийняття всіх необхідних нормативних актів, у т.ч. підзаконних; процес переатестації не приніс очікуваних результатів через недосконалість підзаконного акта, що регулював її, та процедури її проведення; ефективність роботи департаменту внутрішньої безпеки та кадрової інспекції у виявленні та розслідуванні порушень залишається низькою; повноваження Голови Національної поліції частково обмежені, що створює можливості для здійснення політичного впливу на нього; відсутність обов'язкового конкурсного відбору керівництва Національної поліції, тому проведений «консультативний конкурс» не був достатньо прозорим та відкритим; залишається нерозв'язаним питання належного рівня оплати праці для поліцейських та матеріально-технічного забезпечення підрозділів. Крім того, до цього часу відсутнє застосування нових підходів в оцінці ефективності діяльності правоохоронних органів - і прокуратури, і органів внутрішніх справ. Слід відзначити, що подолання корупції в судовій системі, органах прокуратури та органах внутрішніх справ можливе лише за умови комплексних та всеосяжних реформ у відповідних сферах.

Список використаних джерел

1. Сприйняття корупції в Україні: презентація дослідження // URL: <http://ucmc.org.ua/uk/2658-2/> (дата звернення 30.10.2019).
2. Інформація для СМІ: 29 январа 2019 г. Transparency International опублікує індекс восприяття корупції за 2018 г. // URL: https://www.transparency.org/news/pressrelease/transparency_international2 (дата звернення 30.10.2019).
3. Вищий антикорупційний суд. Запуск роботи // URL: <https://ti-ukraine.org/> (дата звернення 31.10.2019).